

УЗАГАЛЬНЕННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ТЕОРЕТИЧНИХ АСПЕКТІВ ОТРИМАННЯ ВОГНЕТРИВКИХ ЦЕМЕНТІВ НА ОСНОВІ АЛЮМІНАТІВ І ТИТАНАТІВ КАЛЬЦІЮ

Кітченко А.В.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Сучасні вогнетривкі цементи на основі кальцієвих алюмінатів ($\text{CaO} \cdot \text{Al}_2\text{O}_3$, CaAl_2O_4 , CaAl_4O_7 тощо) та титанатів кальцію (CaTiO_3 , $\text{Ca}_3\text{Ti}_2\text{O}_7$) широко досліджуються через їхні термостійкі, механічні та фазостабільні характеристики. Ці матеріали застосовуються як основа для виготовлення литих вогнетривів, де важлива термостійкість, стійкість до термошоку та корозії шлаків.

Кальцієві алюмінати є ключовими компонентами у виробництві високоглиноземистих цементів. Як показано у дослідженнях [1], одним із шляхів їх отримання є реакція кальцію з бокситом, яка забезпечує формування фаз типу CaAl_4O_7 . Синтез таких сполук здійснюється за високих температур ($1300\text{--}1600^\circ\text{C}$) із суворим контролем мінералогічного складу для забезпечення однорідності продукту.

Щодо титанатів кальцію, теоретичні моделі вказують, що при підвищеному вмісті TiO_2 відбувається утворення CaTiO_3 - стабільного перовськітоподібного матеріалу, що чинить опір високим температурам, однак має тенденцію до утворення фаз, які ускладнюють тверднення цементу [2]. Це ставить виклики перед оптимізацією фазового складу у багатокомпонентних системах.

Важливим напрямом є створення комплексних цементів із вмістом як алюмінатів, так і титанатів, які дозволяють досягти балансу між початковою міцністю та довготривалою термостійкістю.

Також варто згадати досвід використання вторинної сировини (наприклад, бокситів з Камеруну), які демонструють високу ефективність у створенні вогнетривких цементів при умовах твердотільного спікання.

Таким чином, подальше дослідження фазового складу, умов спікання, модифікуючих добавок та впливу технологічних чинників на формування кальцієвих алюмінатів і титанатів відкриває перспективи розробки нових типів вогнетривких цементів із покращеними характеристиками.

Література:

1. Tchamba, A. B., Sofack, J. C., Yongue, R., Melo, U. C. Formulation of calcium dialuminate ($\text{CaO} \cdot 2\text{Al}_2\text{O}_3$) refractory cement from local bauxite. *Journal of Asian Ceramic Societie*. 2015. №3(2). p. 164–172.
2. D. Fernández-González, J. Prazuch, I. Ruiz-Bustanza, C. González-Gasca, J. Piñuela-Noval, L.F. Verdeja. Solar synthesis of calcium aluminates. *Solar Energy*. 2018. Volume 171. P. 658-666.